

เศรษฐศาสตร์

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปีที่ 20 ฉบับที่ 2 กุมภาพันธ์ 2549

ISSN 0857-5924

เจ้าของ โครงการเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กทม. 10200
โทร. 0-2613-2422

บรรณาธิการ ภราดร ปริดาคักดิ์

ผู้จัดการ วรณะ เวชพราหมณ์

พิมพ์ที่ หจก.สามลดา โทร. 0-2895-1500

สมาชิก บริจาค ปีละ 60 บาท (12 ฉบับ) ส่งจ่าย
"โครงการเศรษฐศาสตร์" คณะเศรษฐศาสตร์
ปณ. หน้าพระลาน 10202

แจกฟรี เฉพาะห้องสมุดโรงเรียน
มัธยมศึกษาตอนปลายทั่วประเทศ

ภายในเล่ม

- ◆ การอภิปราย
"การแปรรูป กฟผ.แบบของไทย ... มีอะไรน่าเป็นห่วง?"
(ต่อจากฉบับที่แล้ว)
- ◆ ปักเศรษฐศาสตร์ที่ควรรู้จัก
คาร์ล มาร์กซ์
- ◆ ศัพท์เศรษฐศาสตร์
conflict of interest
nominee
tender offer
tax avoidance
tax evasion
- ◆ แนะนำหนังสือเศรษฐศาสตร์
การประเมินโครงการตามแนวทางเศรษฐศาสตร์
ทฤษฎีการขยายตัวของเศรษฐกิจชุมชนเมือง

Uรรณาธิการแปล

"เศรษฐศาสตร์" ฉบับนี้ ขอแนะนำเสนอเนื้อหาสาระจากการอภิปรายเรื่อง "แปรรูป กฟผ.แบบของไทย..มีอะไรน่าเป็นห่วง?" ซึ่งต่อจากฉบับที่แล้ว อันเป็นประเด็นที่พวกเราทุกคนควรให้ความสนใจ เนื่องจากการแปรรูปที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นรูปแบบใด ย่อมส่งผลกระทบต่อพวกเราอย่างแน่นอน นอกจากจะกระทบในแง่ของค่ากระแสไฟฟ้าแล้ว ที่สำคัญกว่าก็คืออาจกระทบต่อผลประโยชน์ของคนในชาติ การมองเห็นถึงผลดีและผลเสียของการแปรรูปจะช่วยให้เราสามารถแสดงความเห็นในเชิงคัดค้านหรือสนับสนุนได้อย่างมีเหตุมีผลหรือเป็นวิทยาศาสตร์มากกว่าที่จะใช้เพียงความรู้สึกหรืออารมณ์เหมือนอย่างที่เราได้กล่าวหา การอภิปรายเรื่องการแปรรูปนี้ จะต่อเนื่องไปถึงฉบับต่อ ๆ ไป จนกว่าจะจบเนื้อหาของ การอภิปราย คอลัมน์นักเศรษฐศาสตร์ที่ควรรู้จัก ในฉบับนี้ เป็นชีวิตและงานของ คาร์ล มาร์กซ์ นักคิดผู้เลื่องชื่อคนหนึ่งในประวัติศาสตร์โลก ส่วนศัพท์เศรษฐศาสตร์ ที่นำเสนอในฉบับนี้ ได้คัดเลือกเอาคำศัพท์ที่ทันสมัยกับเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน ถ้าผู้อ่านต้องการให้นำเสนอคำศัพท์ตัวใด ได้โปรดเสนอแนะไปยังกองบรรณาธิการ เรายินดีจะจัดให้โดยมิชักช้า และเช่นเคย ในท้ายเล่มเราขอแนะนำหนังสือเศรษฐศาสตร์ ที่อาจจะเป็นประโยชน์สำหรับท่านในการแสวงหาความรู้เพื่อการอ่านออกเขียนได้ในทางเศรษฐศาสตร์ให้มากยิ่งขึ้นตามลำดับ นอกจากเศรษฐศาสตร์แล้ว ในยามนี้ ชาวสารบ้านเมืองก็เป็นสิ่งที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง.. ขอให้ผู้อ่านทุกท่านเดินทางด้วยแสงสว่างแห่งปัญญา พบกันอีกในฉบับหน้าครับ

การอภิปรายเรื่อง¹

“แปรรูป กฟผ.แบบของไทย...มีอะไรน่าเป็นห่วง?”

(ต่อจากฉบับที่แล้ว)

อ.ดร.จันทจิรา : (ผู้ร่วมอภิปราย)

เมื่อพระราชบัญญัติฉบับนั้นผ่านสภา รัฐบาลฝรั่งเศสมีอำนาจที่จะเลือกแปรรูปจากจำนวนรัฐวิสาหกิจที่อยู่ในบัญชีรายชื่อจะไปแปรรูปรัฐวิสาหกิจนอกบัญชีรายชื่อไม่ได้ อันนี้เป็นประเด็นที่ดิฉันคิดว่าในพระราชบัญญัติที่รัฐวิสาหกิจเราไม่ได้ทำในลักษณะนั้น มาตรา 4 ของพระราชบัญญัติฯ บอกว่ารัฐบาลจะเลือกรัฐวิสาหกิจใดมาแปรรูปก็ได้ ถ้าเป็นรัฐวิสาหกิจประเภทแรกที่อยู่ในรูปบริษัทอยู่แล้วปัญหาจะน้อยน้อยเพราะตอนที่เขาจัดตั้งก็จัดตั้งโดยสภาที่พร้อมจะให้แปรรูป แต่ถ้าเป็นรัฐวิสาหกิจที่ตั้งโดยพระราชบัญญัติ ดิฉันคิดว่าพระราชบัญญัติฯ ทำการแบบก้าวกระโดด คือขาดประเด็นในเรื่องการจำแนกประเภทรัฐวิสาหกิจ ขาดประเด็นในเรื่องการทำตามกระบวนการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องผู้มีอำนาจในการตัดสินใจควรจะเป็นใคร ดิฉันขอพูดในประเด็นนี้นิดหนึ่ง ถ้าสมมติพระราชบัญญัติรัฐวิสาหกิจฯ ไปเกิดขึ้นในประเทศฝรั่งเศส ดิฉันคิดว่าพระราชบัญญัติฉบับนี้ไม่ควรจะได้มีโอกาสใช้ เพราะเหตุว่าในตัวพระราชบัญญัตินั้นเอง นักเศรษฐศาสตร์พูดว่าเป็นการเซ็นเช็คเปล่า ฝ่ายนิติบัญญัติเซ็นเช็คเปล่าให้กับฝ่ายบริหารไปทำการเลือกรัฐวิสาหกิจที่จะทำการแปรรูป คือในตัวพระราชบัญญัตินั้นไม่กำหนดกรอบ หลักเกณฑ์ วิธีการที่จะให้รัฐบาลไปทำงานต่อเลย

นี่คือประเด็นปัญหาของพระราชบัญญัติฯ ซึ่งในทางกฎหมายมีคำวิชาการอยู่คำหนึ่ง คือถ้าฝ่ายนิติบัญญัติออกกฎหมายซึ่งมันกลวงมากไม่มีเนื้อหา ไม่มีรายละเอียดที่จำเป็นตามสมควรที่จะมอบให้ฝ่ายบริหารไปทำงานได้ ทั้งๆ ที่เรื่องนั้นเป็นเรื่องอยู่ภายในอำนาจของฝ่ายนิติบัญญัติ กฎหมายอย่างนั้นจะถือว่าไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

เพราะ “กระทำโดยปราศจากอำนาจเชิงลบ” หมายความว่าอำนาจนั้นเป็นของฝ่ายนิติบัญญัติ แต่กลับปล่อยมือไปให้ฝ่ายบริหารเป็นผู้ทำ ไม่ใช่ใช้อำนาจที่ตัวเองควรจะใช้ และถ้ากฎหมายที่รัฐวิสาหกิจไปอยู่ในประเทศฝรั่งเศส ดิฉันคิดว่าศาลรัฐธรรมนูญของฝรั่งเศสจะวินิจฉัยว่าพระราชบัญญัตินี้กระทำโดยปราศจากอำนาจเชิงลบ

อีกประเด็นหนึ่ง คือรัฐบาลแปรรูปโดยไม่เคารพต่อ “หลักการคู่ขนานเชิงรูปแบบ” หมายความว่า ถ้ารัฐสภาเป็นผู้จัดตั้งรัฐวิสาหกิจนั้น ซึ่งโดยทั่วไปจะต้องตรากฎหมายออกมา เช่น กฟผ. ปตท. เวลาที่จะเปลี่ยนแปลงสภาพ เวลาที่จะยกเลิกหรือถ่ายโอนทรัพย์สิน จะต้องกระทำโดยกระบวนการเดียวกันคือต้องกระทำโดยพระราชบัญญัติหรือรัฐบัญญัติ ถ้าไปทำโดยพระราชกฤษฎีกา ดิฉันคิดว่าถ้าเป็นอย่างนี้ศาลรัฐธรรมนูญฝรั่งเศสคงไม่อนุญาต

ดิฉันคิดว่าประเด็นปัญหาที่ทำให้พระราชบัญญัติรัฐวิสาหกิจมีประเด็นที่ถูกโต้แย้งในเวลาต่อมาว่าไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ดิฉันเข้าใจว่ามาตรา 28 ที่พูดถึงว่าให้มติดคณะรัฐมนตรียุบเลิกพระราชบัญญัติรัฐวิสาหกิจ หรือประเด็นที่ว่าพระราชกฤษฎีกาที่ยุบเลิกกฎหมายเดิมและตั้งรัฐวิสาหกิจรูปแบบใหม่ที่ตั้งในรูปบริษัท แต่ยังคงให้อำนาจบริษัทนั้นไปทำกิจการงานที่กระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้ สองประเด็นนี้เป็นตัวแทนของแนวคิดของคนกลุ่มสมาชิกสภาที่ไปฟ้องต่อศาลรัฐธรรมนูญในเวลานั้นคงจะรู้สึกเช่นเดียวกับที่ดิฉันได้พูดมาเมื่อสักครู่นี้คือการกระทำอย่างนั้นเป็นการกระทำที่ไปละเมิดต่ออำนาจของฝ่ายนิติบัญญัติ คือละเมิดทั้งอำนาจของรัฐสภาและจารีตประเพณีที่เรามีมาในระบบกฎหมายของเรา เพราะกฎหมายลำดับรองไม่อาจไปละเมิดกฎหมายลำดับหลักได้ พระราชกฤษฎีกา

¹ ถอดความจากแถบบันทึกเสียง การอภิปราย ซึ่งจัดขึ้นเมื่อวันพฤหัสบดีที่ 22 ธันวาคม 2548 ณ ห้องประชุม ชั้น 5 คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ทำพระจันทร์ โดยผู้ร่วมอภิปราย ประกอบด้วย (1) อ.ดร.จันทจิรา เอี่ยมมยุรา คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2) อ.ดร.ภูริ สิริสุนทร คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (3) ดร.เดือนเด่น นิคมบริรักษ์ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (4) คุณชื่นชม สว่างราศรี กริเซน นักวิจัยอิสระด้านพลังงาน โดยมี ศ.ดร.ปราณี ทินกร คณบดีคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นผู้ดำเนินรายการ

ไม่อาจไปยกเลิกกฎหมายในระดับ พระราชบัญญัติได้ ประเด็นสอง ประเด็นนี้เป็นตัวแทนของความรู้สึกที่ว่ารัฐสภากำลังกระทำการโดยปราศจากอำนาจเชิงลบ

นอกจากนั้นเรายังรู้สึกว่า พระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจนั้นขาดกลไกหรือขาดองค์การควบคุมการคัดเลือกรัฐวิสาหกิจที่จะนำมาแปลงสภาพ ในฝรั่งเศสนั้น ก่อนที่รัฐบาลจะเสนอรัฐวิสาหกิจเข้าไปในบัญชีรายชื่อแนบท้ายพระราชบัญญัติ จะต้องมีการตั้งกรรมการเพื่อศึกษาประเมินความเป็นไปได้เสียก่อน แต่ของเรา คณะรัฐมนตรีภายใต้ชื่อ "คณะกรรมการนโยบายทุนรัฐวิสาหกิจ" เป็นคนดำเนินการเอง อันนี้แหละที่ทำให้ถูกโจมตีมากกว่าพระราชบัญญัติทุนฯ นี่เปิดโอกาสให้ฝ่ายการเมืองเข้ามาแทรกแซงได้ คณะกรรมการนโยบายทุนฯ ประกอบด้วย 26 คน มีฝ่ายการเมือง 16 คน ข้าราชการประจำ 4 คน และผู้ทรงคุณวุฒิที่รัฐมนตรีแต่งตั้งอีก 6 คน จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบอย่างนี้ฝ่ายการเมืองสามารถเข้าไปครอบงำได้

นอกจากนั้นแล้ว "คณะกรรมการเตรียมการจัดตั้งบริษัท" ก็ยังเป็นฝ่ายข้าราชการประจำทั้งสิ้นในกฎหมายทุนรัฐวิสาหกิจบอกว่ามี 11 คน มีข้าราชการประจำถึง 6 คน มีพนักงานรัฐวิสาหกิจ 2 คน และมีผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งฝ่ายบริหารชี้ตัวได้อีก 3 คน เพราะฉะนั้นจะเห็นว่ากระบวนการกลั่นกรองเพื่อเลือกรัฐวิสาหกิจขึ้นมาเพื่อแปรรูปนั้นมันไม่มีการกระทำอย่างมืออาชีพ ไม่มีการกระทำอย่างเป็นกลาง ไม่มีการเสนอรายงานผลกระทบว่าถ้าจะแปรรูปรัฐวิสาหกิจหน่วยนั้น หน่วยนี้จะมีผลต่อสังคมอย่างไรต่อผู้บริโภคอย่างไร ต่อรัฐอย่างไร อันนี้เป็นปัญหาเรื่องกระบวนการที่ไม่โปร่งใส

นอกจากนั้น เราจะพบว่า พระราชบัญญัติทุนฯ ขาดการคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ เดี่ยวอาจารย์ภูริทานจะพูดต่อเรื่องการประเมินราคาทรัพย์สินของรัฐวิสาหกิจที่ต่ำกว่าความเป็นจริง ดิฉันคิดว่าประเด็นนี้จะปรากฏให้เห็นชัดขึ้นเรื่อยๆ ในอนาคต นอกจากนั้นแล้วเรายังพบว่าไม่มีการแบ่งแยกทรัพย์สินที่มีลักษณะผูกขาดโดยสภาพ เช่น สายส่งฯ หรือเขื่อน ซึ่งไม่มีใครสามารถมาสร้างแข่งได้ กับทรัพย์สินที่ควรจะถูกแปรรูปออกไปให้มีการแข่งขันให้ขายได้ นอกจากนั้นยังไม่มีการวางระบบเพื่อควบคุมการบริหารกิจการที่ให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐในเรื่องการบริการสาธารณะด้วย

ดิฉันขอพูดอีกประเด็นหนึ่ง คือเรื่องความไม่เสมอภาคในทางกฎหมาย รัฐวิสาหกิจของเราที่แปลงสภาพจากองค์การของรัฐมาเป็นบริษัท ไม่ว่าจะเป็นบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชน เราจะพบว่ามีการ

ให้อำนาจมหาชนบางอย่างของรัฐตามมา กลไกของกฎหมายทุนรัฐวิสาหกิจฯ นั้นตลกมาก ด้านหนึ่งบอกว่าเมื่อมีพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งรัฐวิสาหกิจรูปแบบใหม่ขึ้นแล้ว เช่น จาก กฟผ. ก็มาเป็น บมจ. กฟผ. วันนั้น กฎหมายเก่าคือกฎหมายจัดการไฟฟ้าฝ่ายผลิตฯ ให้ยกเลิกไป แต่ขณะเดียวกันพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจฯ ก็อนุญาตให้บริษัทใหม่ที่แปลงสภาพมาแล้วยังสามารถได้รับสิทธิพิเศษ ได้ประโยชน์ ได้รับการคุ้มครอง ได้อำนาจบางอย่างจากกฎหมายเก่าที่ถูกยกเลิกไปแล้ว ประเด็นอย่างนี้นักกฎหมายรู้สึกว่าเป็นการทำลายระบบประสิทธิภาพของกฎหมายไทยอย่างสำคัญ เพราะทำให้ระบบกฎหมายสับสน เราไม่รู้ว่ากฎหมายที่ถูกยกเลิกไปแล้วยังคงมีสภาพบังคับอยู่อย่างไร พนักงาน กฟผ. ซึ่งบัดนี้ได้เป็นพนักงานบริษัทไปแล้วยังคงมีอำนาจบางอย่างที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเดิม

สิ่งที่สำคัญก็คือ พระราชกฤษฎีกาที่กำหนดอำนาจสิทธิประโยชน์ของ บมจ. กฟผ. ได้กำหนดให้บริษัทมีอำนาจบางอย่างซึ่งเราเรียกว่าอำนาจมหาชนเขียนอยู่ในพระราชกฤษฎีกา อำนาจมหาชนนี้กระทบสิทธิเสรีภาพประชาชนได้ ท่านไปดูมาตรา 8 ของพระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ ปกติการเขียนกฎหมายในลักษณะมาตรา 8 ในพระราชกฤษฎีกาจะต้องไปเขียนอยู่ในพระราชบัญญัติ ดังนั้นกฤษฎีกาเขียนอย่างนี้อาจไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

อีกประเด็นหนึ่งคือ การที่เราจะให้บริษัท กฟผ. มีอำนาจตามกฎหมายมหาชนได้และมีเอกสิทธิ์ มีสิทธิพิเศษตามกฎหมายได้เสมือนกับว่ายังเป็น กฟผ. ซึ่งจัดตั้งในรูปของพระราชบัญญัตินั้นก่อให้เกิดความไม่เท่าเทียมในระหว่างประชาชนใน 2 แ่ง คือ บริษัท กฟผ. ก็จะมีสภาพที่เหนือกว่าบริษัทเอกชนที่ผลิตไฟฟ้าอื่นๆ และผู้ถือหุ้นของ บมจ.กฟผ. ก็จะมีเอกสิทธิ์ มีสิทธิพิเศษที่เหนือกว่าผู้ถือหุ้นของบริษัทอื่นๆ ด้วย

ประเด็นความไม่เที่ยงของนักกฎหมาย ประการต่อมาคือ เราไม่พูดถึงเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนของผู้ที่ทำการกระบวนการแปรรูปและผู้ที่ได้รับประโยชน์จากการแปรรูป ดิฉันคิดว่าเป็นหลักกฎหมายสากลเลยที่ผู้ดำเนินการผู้ใช้อำนาจในการวินิจฉัยตัดสินอะไร ไม่ควรจะได้รับประโยชน์ (และไม่ควรจะต้องรับผิดชอบถ้าทำโดยถูกต้องตามกฎหมายในการกระทำของตัวเอง) การแปรรูปตามพระราชบัญญัติทุนฯ นี้เราไม่เคยห้ามที่จะให้รัฐมนตรี กรรมการในคณะกรรมการนโยบายทุนฯ หรือแม้แต่คณะกรรมการเตรียมการจัดตั้งฯ รับประโยชน์จากการแปรรูปบริษัทรัฐวิสาหกิจที่ตัวเองทำการแปรรูป ดิฉันคิดว่า

ตรงนี้ผิดปกตอย่างมากสำหรับกฎหมายของเรานับนี้

ประเด็นสุดท้าย ที่ดิฉันอยากจะเรียนท่านก็คือ เรื่องกฎหมายกลาง ดิฉันไม่ได้คัดค้านการแปรรูป แต่ดิฉันคิดว่าการแปรรูปควรแปรไปให้ได้ประโยชน์กับประชาชนและประเทศชาติสูงสุด กฎหมายกลางการแปรรูปนั้นควรจะต้องออกมาเพื่อที่จะแก้ไขเยียวยาสิ่งที่เกิดขึ้นอยู่ในบ้านเมือง รายชื่อของรัฐวิสาหกิจควรจะต้องรับทำและเสนอให้สภาให้ความเห็นชอบ นอกจากนั้นแล้วจะต้องมีกระบวนการในการแปรรูปที่ชัดเจน มีกรรมการกำกับการคัดเลือกรัฐวิสาหกิจที่จะแปรรูป มีการทำรายงานแสดงผลกระทบต่อผู้บริโภค ต่อรัฐ และต่อสังคม มีคณะกรรมการประเมินราคาทรัพย์สิน นอกจากนั้นจะต้องมีการแบ่งแยกทรัพย์สินที่ควรจะเป็นของรัฐกับที่ควรจะให้ บมจ. กฟผ. ถืออยู่ต่อไป

สุดท้ายคือ ควรจะต้องมีกระบวนการคุ้มครองผลประโยชน์ของมหาชนภายหลังจากที่มีการแปรรูปแล้ว ซึ่งเวลานี้ก็ยังไม่ มีได้แก่ คณะกรรมการกำกับดูแลกิจการไฟฟ้า และควรจะมีการพิจารณาประเด็นเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน ไม่ว่าจะเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจนั่นเอง ผู้ที่ทำการแปรรูป และผู้ที่ตัดสินใจแปรรูปไม่ควรจะได้รับประโยชน์จากการแปรรูปนั้น ขอขอบคุณค่ะ

คุณदनัย : ผมदनัย อนันตโย อุปนายกฝ่ายกิจการพิเศษของสภาทนายความ ผมมีประเด็นที่ค้างคาใจจากที่ อ.จันทจิราได้พูด คือพอแปรรูปไปแล้ว ที่ดินที่อยู่ใต้สายส่ง ที่ดินที่อยู่ในเขื่อนซึ่งน้ำท่วม ซึ่งรัฐไปเวนคืนเข้ามาตาม พรบ. การไฟฟ้า เขาก็ให้เพื่อไปทำสาธารณูปโภค พอมาแปลงสภาพเป็น บมจ. แล้ว ฉะนั้นคนที่ถูกเวนคืนเขาฟ้องได้ไหม ว่าตอนนี้ผู้ถือสิทธิ์ได้เปลี่ยนไปแล้ว ฉะนั้นเขาขอค่าที่ดินในปัจจุบันต้องใช้ให้เขา หรือไม่เขาก็ไม่ให้สายส่งผ่านที่ดิน เพราะที่ดินที่ กฟผ. เวนคืนไปนั้นไม่ถูกต้อง เหมือนตอนที่มีการพิพากษาศาลฎีกาอันหนึ่ง ที่การทำเรือไปเวนคืนที่มาแล้วไม่ได้ทำตามทีบอกไว้ ศาลฎีกามีคำสั่งว่าฟ้องได้ ผมว่าตรงนี้มีเจ้าของที่ดินจากทั่วประเทศ ผมว่าเป็นหมิ่นตรงนี้สภาพทนายความอาจต้องรับเรื่องมาทำ มันเป็นภาระ และก็ต้องขอขอบคุณรสนาและอีกหลายๆ คนมาให้สภาพทนายทำ ตอนแรกพวกผมคุยกับอาจารย์บรรเจิดกับอีกหลายๆ ท่านว่ามันจะได้หรือ เพราะมันมีที่ศาลรัฐธรรมนูญตัดสินว่าใช้ได้ ยกเลิกได้ จึงไม่นึกว่าศาลปกครองสูงสุดจะตัดสินอย่างนั้น ก็เป็นที่น่าชื่นชมว่าอย่างน้อยยังเป็น ที่ฟัง แต่ก็แค่ชั่วคราวไม่รู้ว่าจะเป็นอย่างไรต่อไป ขอถาม อ.จันทจิรา

ว่าผู้ที่ถูกเวนคืนไปแล้วนั้นจะฟ้องศาลยุติธรรมได้หรือไม่เพราะเป็นเรื่องกรรมสิทธิ์ คงไม่ใช่ศาลปกครอง

ศ.ดร. ประณี : เมื่อครู๋ อ.จันทจิราได้บอกไว้แล้วว่า ถ้าเป็นกรณีของศาลรัฐธรรมนูญประเทศฝรั่งเศสแล้วคงไม่ตัดสินอย่างที่ตัดสินอยู่ในประเทศไทย เชิญ อ.จันทจิรา ตอบคำถามค่ะ

อ.จันทจิรา : ดิฉันคิดว่าประเด็นเวนคืนอาจจะซ้ำไปแล้ว หมายความว่า การเวนคืนที่มันเป็นไปตามระยะเวลาที่ไปตามลำดับนั้น หนึ่งเรื่องอายุความ สองเรื่องความเป็นผู้เสียหาย ดิฉันคิดว่ายากที่จะไปตามเอาคนเป็นหลายๆ ร้อยกลับมาฟ้องใหม่ ประเด็นอย่างนี้ถ้าเกิดในต่างประเทศ องค์กรคุ้มครองผู้บริโภคฟ้องได้อย่างที่คุณรสนาทำ ไม่ต้องไปเอา นาย ก. นาย ข. นาย ค. ที่เป็นเจ้าของเดิม ซึ่งไม่รู้ว่บ้านนี้ ยังมีชีวิตอยู่หรือเปล่ามาฟ้อง ต้องเป็นองค์กรที่ในกฎหมายเขาถือว่าเป็นตัวแทนประชาชน ถ้าเป็นอย่างนี้น่าจะฟ้องได้

คุณรสนา : มีชาวบ้านจากหาดใหญ่ สตูล ตรัง และในกรุงเทพฯ ติดต่อมาที่พวกเราว่าเขาอยากฟ้องเพราะเขาพาดสายผ่านทำให้ที่ดินเขาสามร้อยไร่ขายไม่ได้เลยและให้ค่าชดเชยเขานิดเดียว เขาก็ไม่ยอม ซึ่งในกรณีอย่างนี้ถ้าเขาจะฟ้องเขาฟ้องได้ใหม่ และควรฟ้องที่ไหน

อ.ดร. จันทจิรา : เรื่องเกิดตั้งแต่เมื่อไหร่คะ

คุณรสนา : คนที่ติดต่อมาเขาถูกเวนคืนเมื่อปี 2538 แล้วเขาสู้กันจนรัฐบังคับให้เขาไปรับเงินเมื่อประมาณปี 2541 เขาก็ต้องยอม เพราะถ้าไม่ยอมก็ต้องไปฟ้องเอาเอง ที่นี้เขาบอกว่าถ้ามีการแปลงสภาพแบบนี้แล้วเอาไปให้บริษัทใช้เขาไม่ยอม จะเอาคืน เขาเลยมาปรึกษาพวกเราว่าจะฟ้องอย่างไรดี

ศ.ดร. ประณี : คงจะต้องไปคิดในรายละเอียดนะ แต่ก็ยังเป็นประเด็นที่น่าสนใจ ในระหว่างที่ อ.เดือนเด่น นำเสนอประเด็นการอภิปราย อ.จันทจิรา ก็จะได้มีเวลาคิดว่าประเด็นนี้จะฟ้องอย่างไรดี เชิญ อ.เดือนเด่นค่ะ เป็นความเป็นห่วงของนักเศรษฐศาสตร์นะ

(โปรดอ่านต่อฉบับหน้า)

นักเศรษฐศาสตร์ที่ควรรู้จัก

คาร์ล มาร์กซ์ (Karl Marx)

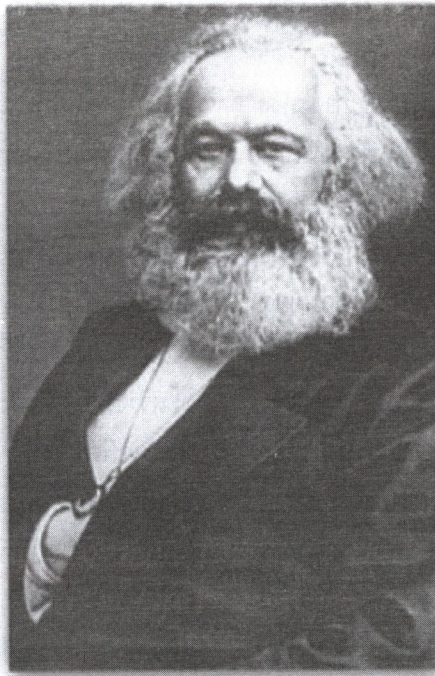
(พ.ศ. ๒๓๖๑-๒๔๓๖)

โดย ภราดร ปริดาศักดิ์

คาร์ล มาร์กซ์ เป็นนักทฤษฎีผู้ยิ่งใหญ่ทั้งทางด้านปรัชญา เศรษฐศาสตร์ การเมือง และสังคมวิทยา เป็นผู้นำทางความคิดแห่งลัทธิคอมมิวนิสต์และสังคมนิยม เขาได้รับการยกย่องและยอมรับว่าเป็นผู้มีอิทธิพลทางความคิดมากที่สุดคนหนึ่งในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙-๒๐

คาร์ล มาร์กซ์ เกิดที่เมืองเทรียร์ ในแคว้นไรน์ ประเทศเยอรมนี เมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๓๖๑ เขาเป็นบุตรชายคนโตของครอบครัวชนชั้นกลาง บิดาเป็นนักกฎหมายเชื้อสายยิว ซึ่งต่อมาได้เปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์ตั้งแต่มาร์กซ์ยังเป็นเด็ก

มาร์กซ์ได้รับการศึกษาชั้นประถมและมัธยมจากโรงเรียนในเมืองเทรียร์ ต่อจากนั้นจึงได้ศึกษาวิชากฎหมาย ประวัติศาสตร์ และปรัชญาที่มหาวิทยาลัยในกรุงบอนน์และเบอร์ลินตามลำดับ มาร์กซ์ได้รับปริญญาเอกทางด้านปรัชญาจากมหาวิทยาลัยเจนา ใน พ.ศ. ๒๓๘๔ เมื่อจบการศึกษา มาร์กซ์ปรารถนาจะเป็นอาจารย์ทางด้านปรัชญา จึงได้ไปสมัครที่มหาวิทยาลัยในกรุงบอนน์ แต่ได้รับการปฏิเสธ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสมัยที่เขาเป็นนักศึกษาอยู่นั้น เขาเป็นคนที่ในบรรดานักศึกษาหัวรุนแรงที่ต่อต้านปรัชญาทางศาสนาโดยไม่เชื่อว่ามีพระเจ้ามีจริง และเป็นผู้คัดค้านการใช้อำนาจรัฐแบบเบ็ดเสร็จเด็ดขาดของรัฐบาลเยอรมันในยุคนั้น เมื่อพลาดหวังจากงานที่เขาสนใจในเบื้องต้น มาร์กซ์ได้หันเหไปเป็นนักหนังสือพิมพ์แนวเสรีนิยม ชื่อ *ไรน์ชไตตุง (Rheinische Zeitung)* ที่เมืองโคโลญ ซึ่งเขาได้รับมอบหมายให้เป็นบรรณาธิการในเวลาต่อมา ระหว่างที่มาร์กซ์ทำหนังสือพิมพ์อยู่นั้น เขามีความเชื่อว่าการเมือง เศรษฐกิจเป็นพื้นฐานของการเมือง นั่นคือ อำนาจทางการเมืองคืออำนาจที่จะได้มาซึ่งผลประโยชน์ทาง

เศรษฐกิจของกลุ่มต่างๆ แต่มาร์กซ์ก็ตระหนักดีว่าเขายังมีความรู้เกี่ยวกับวิชาเศรษฐศาสตร์ค่อนข้างน้อย ทำให้เขาเริ่มให้ความสนใจกับวิชาเศรษฐศาสตร์มากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม ด้วยเหตุที่เนื้อหาในหนังสือพิมพ์ของเขามักเป็นเรื่องการวิพากษ์วิจารณ์การใช้อำนาจเผด็จการของรัฐบาล ทำให้หนังสือพิมพ์ฉบับนี้ถูกรัฐบาลสั่งปิดใน พ.ศ. ๒๓๘๖ และตัวเขาเองถูกทางการปราบปรามตามล่า มาร์กซ์ต้องย้ายหนีไปกรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส และยังคงทำหนังสือพิมพ์ภาษาเยอรมันอยู่ เพียงแต่เปลี่ยนสถานที่การผลิต ณ กรุงปารีสแห่งนี้ มาร์กซ์ได้พบกับมิตรภาพและความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับ

ฟรีดริค เองเงิลส์ (Friedrich Engels) ซึ่งมาจากครอบครัวเจ้าของโรงงานทอผ้าผู้ร่ำรวยชาวเยอรมัน เองเงิลส์คือสหายรักของมาร์กซ์ และเป็นผู้ให้การสนับสนุนทางการเงินรวมทั้งสร้างแรงบันดาลใจให้เขาสนใจวิชาเศรษฐศาสตร์ ผลงานชิ้นสำคัญที่มาร์กซ์ได้เขียนร่วมกับเองเงิลส์ คือ *The Communist Manifesto (คำประกาศของคอมมิวนิสต์)* ตีพิมพ์ครั้งแรกใน พ.ศ. ๒๓๙๑ ซึ่งเป็นช่วงที่มาร์กซ์ถูกเนรเทศไปอยู่ที่กรุงปารีส ประเทศเบลเยียม ชีวิตและครอบครัวของมาร์กซ์ต้องระเห่ระร้อนเพราะถูกเนรเทศอยู่หลายครั้ง เพราะถูกมองว่าเป็นนักปฏิวัติและนักปลุกระดมตัวอันตราย และสุดท้ายใน พ.ศ. ๒๓๙๒ เขาได้ตั้งหลักแหล่งที่กรุงลอนดอน อันเป็นที่ที่เขาพำนักและใช้ชีวิตอย่างแร้นแค้น จนกระทั่งวาระสุดท้ายแห่งชีวิตใน พ.ศ. ๒๔๓๖

ผลงานอันเกิดจากความเพียรพยายามในการศึกษาวิจัยอันยาวนานของเขาได้ปรากฏแก่สายตาสาธารณชนเป็นครั้งแรก ในปี พ.ศ. ๒๔๐๒ คือ หนังสือชื่อ *The Critique of Political Economy (บท*

วิพากษ์เกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์การเมือง) ตามด้วย *Das Capital* (ทุน) เล่มที่ ๑ ซึ่งตีพิมพ์ใน พ.ศ. ๒๔๑๐ ส่วน *Das Capital* เล่มต่อมาคือเล่มที่ ๒ และเล่มที่ ๓ ซึ่งเองเกลส์รับเป็นธุระทำหน้าที่บรรณาธิการให้ได้ตีพิมพ์หลังจากที่มาร์กซ์ได้ถึงแก่กรรมไปแล้ว ใน พ.ศ. ๒๔๒๘ และ ๒๔๓๗ ตามลำดับ

มาร์กซ์ได้นำเสนอแนวคิดทั้งทางด้านปรัชญา ประวัติศาสตร์ สังคมวิทยาและเศรษฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ของมาร์กซ์มีสาระสำคัญที่ก่อร่างมาจากแนวคิดของนักเศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เดวิด ริคาร์โด (David Ricardo) ผู้ซึ่งมาร์กซ์รู้สึกเป็นหนี้บุญคุณ อย่างไรก็ตาม มาร์กซ์ได้กระชากเศรษฐศาสตร์ให้ออกไปจากแนวทางเดิมๆ ที่ย่ออยู่ในด้านเกษตรกรรมและภาวะทรงตัว (stationary state) สำหรับมาร์กซ์แล้ว ทุนนิยมเป็นเพียงขั้นหนึ่งในกระบวนการแห่งการเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยขับเคลื่อนจากระบบเศรษฐกิจเกษตรแบบดั้งเดิมไปสู่การพังทลายของกรรมสิทธิ์ส่วนตัวและโครงสร้างทางชนชั้น มาร์กซ์พยายามสร้างแนวคิดรวมยอดเกี่ยวกับพัฒนาการแห่งโครงสร้างทั้งหมดของสังคมมนุษย์ แม้ว่าเศรษฐศาสตร์ของมาร์กซ์คือส่วนที่เป็นมูลฐาน แต่เป็นเพียงส่วนหนึ่งของบรรดาทฤษฎีทางสังคมวิทยาและเศรษฐศาสตร์การเมืองของเขาเท่านั้น มาร์กซ์กล่าวอ้างว่าโครงสร้างทางชนชั้นของสังคม ระบบการเมือง และวัฒนธรรมถูกกำหนดโดยวิธีการผลิตสินค้าและบริการของสังคม ยิ่งไปกว่านั้นก็คือ โครงสร้างทั้งหมดจะเปลี่ยนแปลงไปเรื่อย ๆ โครงสร้างแห่งรัฐแบบทุนนิยมเป็นภาพสะท้อนของความขัดแย้งระหว่างผู้เป็นเจ้าของทุนกับผู้ที่ไม่ได้เป็นเจ้าของทุนนั้น ความขัดแย้งนี้จะเป็นตัวแบ่งแยกลักษณะของธรรมเนียมปฏิบัติว่าการผลิตควรจะดำเนินไปอย่างไร อีกทั้งยังเป็นตัวบ่งบอกถึงองค์ประกอบอันจำเป็นของการเปลี่ยนแปลงด้วย

มาร์กซ์ได้พัฒนาทฤษฎีมูลค่าแรงงาน (*Labour Theory of Value*) ของอดัม สมิท และ เดวิด ริคาร์โด ซึ่งถือเป็นศูนย์กลางในทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ของเขา ตามแนวคิดริคาร์โดนั้น ปริมาณการใช้แรงงานในการผลิตโภคภัณฑ์ต่าง ๆ เป็นตัวกำหนดราคาสัมพัทธ์ในระยะยาว แต่สำหรับมาร์กซ์ ปริมาณการใช้แรงงานในการผลิตสินค้าเป็นตัวกำหนดมูลค่า และมูลค่าดังกล่าวนี้ถือเป็นมูลฐานและไม่อาจเปลี่ยนรูปได้ เขาไม่ค่อยพอใจกับการอธิบายถึงการเชื่อมโยงกับราคาสัมพัทธ์ การบริโภคของแรงงานกำหนดมูลค่าการแลกเปลี่ยนซึ่งต่างจากมูลค่าใช้สอย ความแตกต่างระหว่างสองกรณีของแรงงานเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งยวดอย่างหนึ่งในการวิเคราะห์ของมาร์กซ์ นายทุนจ่ายค่าจ้างซึ่งถูกกำหนดโดยเวลาของแรงงานเชิงสังคมที่จำเป็นในการสร้างคนงานขึ้นมา นั่นคือปัจจัยแรงงาน จำเป็นต้องเลี้ยงปากเลี้ยงท้อง

สวมใส่เสื้อผ้าและศึกษาหาความรู้ แต่อย่างไรก็ตาม นายทุนกลับเป็นผู้ได้รับมูลค่าใช้สอยของแรงงาน มูลค่าของผู้ใช้แรงงานที่ตกกับนายทุนมีค่ามากกว่ามูลค่าที่นายทุนได้จ่ายเพื่อแลกเปลี่ยนกับบริการของพวกเขา ความแตกต่างของมูลค่านี้ มาร์กซ์เรียกว่า "มูลค่าส่วนเกิน" (surplus value : s) แรงงานเท่านั้นที่ควรได้รับมูลค่าส่วนเกิน ปัจจัยการผลิตอื่น ๆ เช่น โรงงาน เครื่องจักร และวัตถุดิบ ล้วนถูกนำมาผลิตโดยอาศัยแรงงานในกระบวนการผลิตเท่านั้น มาร์กซ์เรียกจำนวนเงินทุนอันจำเป็นที่จะต้องจ่ายค่าจ้างว่าทุนผันแปร (v) และส่วนที่เหลือมาร์กซ์เรียกว่าทุนคงที่ (c) ดังนั้น ผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้น (Gross National Product : GNP) หรือมูลค่าของสินค้าในระบบการวิเคราะห์ของมาร์กซ์ถูกกำหนดโดย $c + v + s$ มาร์กซ์เรียกอัตราส่วนของทุนคงที่ต่อปริมาณเงินทุนทั้งหมดหรือ $c/(c+v)$ ว่า องค์ประกอบอินทรีย์ของทุน (organic composition of capital) และเรียกอัตราส่วนระหว่างมูลค่าส่วนเกินกับค่าจ้างหรือ s/v ว่า อัตราแห่งมูลค่าส่วนเกิน (rate of surplus value) หรืออัตราการขูดรีด (exploitation rate) และอัตรากำไรก็คือ $s/(c+v)$ มาร์กซ์กล่าวว่าความต้องการที่จะสร้างความมั่งคั่งซึ่งผูกติดอยู่กับการแข่งขันและการเปลี่ยนแปลงทางเทคนิคให้สูงยิ่งขึ้น จะชักจูงให้นายทุนต้องลงทุนจากส่วนเกิน (ซึ่งริตเค้นเอาจากคนงาน) และลงทุนในเครื่องจักรที่ประหยัดแรงงาน ดังนั้น องค์ประกอบอินทรีย์ของทุนจึงเพิ่มขึ้นไปเรื่อย ๆ トラบเท่าที่ค่าใช้จ่ายในการสร้างโรงงานและเครื่องจักร (c) เพิ่มขึ้นมากกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับค่าจ้าง (v) เมื่อผลที่ว่าเฉพาะทุนแปรผันเท่านั้นที่สร้างส่วนเกิน (และสมมุติว่าอัตราการขูดรีดยังคงที่) อัตรากำไรจะมีแนวโน้มลดลง ในด้านหนึ่ง ถ้าไรที่ลดลงและการแข่งขันที่รุนแรงขึ้นจักนำไปสู่การผูกขาดและการกระจุกตัวของความมั่งคั่งที่อยู่มือของคนเพียงไม่กี่คน และในอีกด้านหนึ่ง ก็จะเพิ่มการขูดรีดรายได้ที่แท้จริงของคนงานโดยนายทุนเพื่อพยายามรักษาระดับกำไรไว้ให้คงเดิม และยิ่งก่อให้เกิด "กองทัพแรงงานสำรอง" หรือการว่างงานเพิ่มขึ้นอย่างมาก จากผลของการหันมาเน้นการใช้เครื่องจักร ความขัดแย้งทางชนชั้นจะยิ่งรุนแรงขึ้นจนกระทั่งสภาพแวดล้อมที่เกื้อหนุนการเปลี่ยนแปลงซึ่งแฝงตัวอยู่ในโครงสร้างทางเศรษฐกิจจะปรากฏชัดโดยการล่มสลายของทุนนิยมในบั้นปลาย

แม้ว่าผู้ศึกษาทฤษฎีของมาร์กซ์ หลายคน ได้แสดงทัศนะว่าจนถึงบัดนี้ ระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมและคอมมิวนิสต์ที่แท้จริงตามแนวคิดของมาร์กซ์จะยังไม่เกิด แต่เขาเหล่านั้นก็ไม่ได้ด่วนสรุปว่าการเปลี่ยนแปลงที่จะนำไปสู่ระบบเศรษฐกิจเช่นนั้นจะไม่บังเกิดขึ้น トラบใดที่ความคิดของมาร์กซ์และบรรดาสาวกของมาร์กซ์ยังมีได้ตายจากไปจากโลกใบนี้

ศัพท์เศรษฐศาสตร์

โดย ภราดร ปริดาศักดิ์

conflict of interest : ความขัดแย้งแห่งผลประโยชน์

บางท่านเรียกว่า **ผลประโยชน์ทับซ้อน** หมายถึง ความขัดแย้งหรือไม่ลงรอยกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวกับผลประโยชน์ขององค์กรหรือส่วนรวม ตัวอย่างเช่น นักธุรกิจที่ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอาจมีความขัดแย้งกันระหว่างผลกำไรของบริษัทที่ตนเองเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของชาติ จากการตัดสินใจดำเนินมาตรการบางอย่างผ่านกลไกของรัฐ เช่น การเก็บภาษี การเปิดเสรีทางการค้า การออกกฎหมายป้องกันการผูกขาด การให้ความอุปถัมภ์แก่ธุรกิจบางประเภท เป็นอาทิ ในกรณีเช่นนี้ เป็นไปได้ว่าผู้มีอำนาจตัดสินใจอาจเลือกใช้มาตรการที่ก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อตัวเอง เครือญาติและพวกพ้อง แทนที่จะคิดถึงผลประโยชน์ของประเทศชาติและบ้านเมือง ทำให้สังคมส่วนรวมต้องสูญเสียผลประโยชน์จากการตัดสินใจนั้น

nominee : ตัวแทนถือหลักทรัพย์

บุคคลหรือสถาบันผู้ได้รับการแต่งตั้งหรือได้รับมอบหมายให้เป็นตัวแทนในการถือและดูแลหลักทรัพย์หรือทรัพย์สินอื่นใดแทนผู้เป็นเจ้าของ ซึ่งจะต้องมีการโอนหลักทรัพย์ให้แก่ตัวแทนถือหลักทรัพย์ แต่ตัวแทนจะไม่ได้รับประโยชน์ในรูปของดอกเบี้ยจากหลักทรัพย์นั้นเพียงแต่จะได้รับค่าธรรมเนียมในการดูแลตามอัตราที่ได้ตกลงกัน **ผู้ดูแลและรักษาทรัพย์สิน (custodian)** เป็นตัวอย่างหนึ่งของตัวแทนถือหลักทรัพย์ อย่างไรก็ตาม มีผู้ลงความเห็นเห็นว่า ตัวแทนถือหลักทรัพย์อาจถูกใช้เป็นเครื่องมือที่ส่อในทางทุจริตได้ เช่น การฟ่องถ่ายทรัพย์สิน การซุกหุ้น การถือหุ้นเกินกำหนด และการปั่นหุ้น เป็นอาทิ

tender offer : การเสนอซื้อต่อผู้ถือหุ้นทั่วไป

อาจเรียกทับศัพท์ตามภาษาอังกฤษว่า "เทนเดอร์ ออฟเฟอร์" หมายถึง การที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลคณะหนึ่ง แจ็งแก่บรรดาผู้ถือหุ้นโดยทั่วไปหรือผู้ถือหุ้นรายย่อยให้ทราบถึงความประสงค์

ที่จะซื้อหุ้นของกิจการหรือบริษัทหนึ่งๆ โดยระบุจำนวนหุ้น ราคา และระยะเวลาที่ต้องการจะรับซื้อไว้อย่างชัดเจน การเสนอซื้อต่อผู้ถือหุ้นทั่วไปมักถูกนำมาใช้เมื่อผู้เสนอซื้อต้องการถือหุ้นเพิ่มเติมให้ครบตามสัดส่วนที่ต้องการ หรือเมื่อต้องการจะเข้าไปมีอำนาจควบคุมการบริหารหรือ**การครอบงำกิจการ**ในบริษัทหนึ่งๆ โดยปกติแล้วราคาที่เสนอซื้อหุ้นต่อผู้ถือหุ้นทั่วไปมักจะสูงกว่าราคาตลาด ทั้งนี้เพื่อจูงใจให้ผู้ถือหุ้นทั่วไปยินดีขายหุ้นนั้นให้แก่ผู้เสนอซื้อ

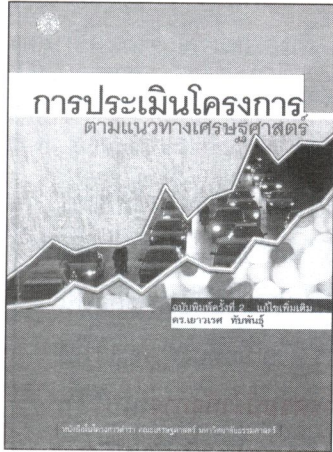
tax avoidance : การเลี่ยงภาษี

วิธีการที่ผู้เสียภาษีพยายามทำให้ตนเองเสียภาษีให้น้อยลงหรือจ่ายภาษีเฉพาะที่จำเป็นโดยไม่ผิดกฎหมายเนื่องจากผู้เสียภาษีได้อาศัยช่องโหว่ของกฎหมายที่อาจจะยังไม่มีข้อห้ามหรือข้อกำหนดที่ชัดเจน หรือมีข้อยกเว้นไว้ให้ ต่างจากการหนีภาษีซึ่งมีเจตนาที่จะไม่เสียภาษีทั้งที่มีหน้าที่ต้องเสียตามข้อกำหนดของกฎหมายทุกประการ อย่างไรก็ตาม การเลี่ยงภาษีแม้จะเป็นการกระทำที่ไม่ผิดกฎหมาย แต่ในบางกรณีพฤติกรรมเช่นนี้อาจถูกมองว่าเป็นการกระทำที่ขาดจริยธรรมหรือผิดศีลธรรมในสายตาของสาธารณชนได้ (ดู tax evasion)

tax evasion : การหนีภาษี

การที่ผู้เสียภาษีพยายามหลบหนีหรือละเว้นหน้าที่ในการเสียภาษีตามข้อบัญญัติของกฎหมาย เพื่อตนเองจะได้ไม่ต้องเสียภาษีทั้งหมดหรือบางส่วน โดยความพยายามนี้ถือเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย ตัวอย่างเช่น การไม่ยื่นแบบชำระภาษี การไม่แจ้งจำนวนเงินได้บางส่วน หรือการปลอมแปลงเอกสารที่ใช้ประกอบการชำระภาษี เป็นอาทิ การหนีภาษีจึงเป็นเป็นการกระทำที่ผิดทั้งทั้งในแง่ของกฎหมายและจริยธรรม ซึ่งต่างจากการเลี่ยงภาษีซึ่งเป็นวิธีการที่จะให้เสียภาษีน้อยลง แต่ไม่ถือว่าผิดกฎหมาย (ดู tax avoidance)

แนะนำหนังสือเศรษฐศาสตร์

ชื่อนังสือ : การประเมินโครงการตามแนวทางเศรษฐศาสตร์

ผู้แต่ง : ยาวเรศ ทับพันธุ์

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, พ.ศ. 2543, จำนวน 192 หน้า, ราคา 200 บาท

หนังสือเล่มนี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายแนวคิดทางทฤษฎี และแนวทางในการวิเคราะห์โครงการในเชิงเศรษฐศาสตร์ ทั้งนี้โดย 7 บทแรกเป็นการปูพื้นฐานความเข้าใจในหลักการต่างๆ ไป ส่วนในสามบทหลังเป็นการนำหลักการข้างต้นไปประยุกต์ ใช้กับโครงการที่มีลักษณะแตกต่างกัน กล่าวคือ โครงการด้านการเกษตร โครงการด้านสาธารณสุข

ชื่อนังสือ : ทฤษฎีการขยายตัวของเศรษฐกิจชุมชนเมือง

ผู้แต่ง : อารยะ ปรีชาเมตตา

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, พ.ศ. 2548, จำนวน 272 หน้า, ราคา 325 บาท

หนังสือเล่มนี้ได้นำเสนอแนวคิดและความก้าวหน้าใหม่ๆ ของทฤษฎีเศรษฐศาสตร์เชิงพื้นที่ มาขยายต่อยอดเป็นแบบจำลองสำหรับวิเคราะห์หาสาเหตุ และแนวทางการจัดการปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจของเมืองและชนบทในประเทศไทยอย่างเป็นระบบ และเสนอนโยบายของการพัฒนาเศรษฐกิจที่มีความสอดคล้องกับศักยภาพที่แท้จริงในระยะยาวของแต่ละพื้นที่

บริษัทกรีนสันพิมพ์ จำกัด

กรุณาส่ง

ในราชการมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ทบวงมหาวิทยาลัย

ชำระค่าฝากส่งเป็นรายเดือน
ใบอนุญาตที่ 2/2521
ไปรษณีย์หน้าพระลาน

เหตุขัดข้องนำจ่ายผู้รับไม่ได้

- 1. จ่าหน้าซองไม่ชัดเจน
- 2. ไม่มีเลขที่บ้านตามจ่าหน้า
- 3. ไม่ยอมรับ
- 4. ไม่มีผู้รับตามจ่าหน้า
- 5. ไม่มารับภายในกำหนด
- 6. เลิกกิจการ
- 7. ย้าย ไม่ทราบที่อยู่ใหม่
- 8. อื่นๆ

ลงชื่อ .....